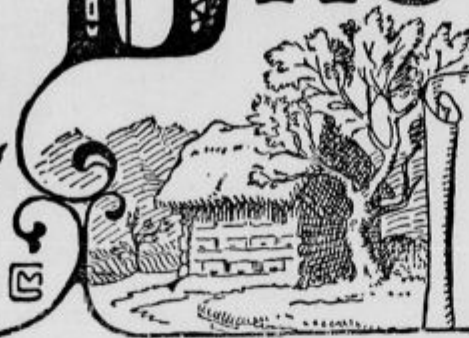

D RUŠTVENIK

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Stev. 2.

V Ljubljani, dne 22. februarja 1912.

Leto IV.

Naše društvo.

7. Dom.

Naše društvo je imelo dobrega hišnega gospodarja, ki je vse storil, da društveniki ne bi čutili, da društvo nima doma, da uživa tujo gostoljubnost. Tudi noben član družine ni kazal nikoli kislega obraza, saj so bili vsi navdušeni društveni člani in ponosni na to, da imajo društvo pod svojo streho. Časih je kdo izmed drugih članov kaj spomnil, češ:

»Mnogo morate potrpeti z nami. Vedno vam napravljamo sitnosti. Enkrat nas boste spodili, kaj ne?«

Toda mladi gospodar je vselej odgovoril:

»Ne rečem, da ni časih kake neprilike, zato imamo pa tudi ugodnosti, ki jih drugi nimate. Vse imamo doma, za to se že izplača malo potrpljenja. Samo to rečem, še nikoli mi ni bilo žal, da smo vzeli društvo pod streho in prepričan sem, da mi nikoli ne bo. Soba je bila itak prazna, tudi zanaprej bomo lahko opravili brez nje.«

Vendar se je vedno pogostejše slišala misel, da bo treba skrbeti za lastni dom. Dosedanje stanovanje je sicer zadostovalo za začetek, za prvi razvoj, sedaj se je vedno bolj videlo, da je pretesno, da bo večji napredek nemogoč. Fantje so govorili dostikrat o Orlu, toda kaj bo s telovadbo? Nekateri so dejali:

»Bomo pa na prostem postavili drog in bradijo, saj drugod tudi tako naredi, kjer si ne morejo drugače pomagati. Zakaj bi mi ne?«

Drugi so odločno nasprotovali, češ: »Kaj ne, poleti bomo na prostem telovadili, ko bomo trudni od dela na polju, pozimi, ko bo veliko več časa in ko bomo spočiti, bomo pa sedeli za pečjo. In kadar bo poleti grdo vreme, ko bomo imeli že bolj čas, pa zopet ne bomo mogli telovaditi. Telovadni odsek brez redne telovadbe nam prav nič ne ko-

risti, boljše je, da ga ni. Če mislimo res kaj napraviti, napravimo kaj takega, kar bo držalo, ali pa nič. Lep bi bil Orel, vsak bi ga bil vesel, pa če ni predpogojev, jih pa ni, kaj bi silili z glavo v zid, rajši mislimo na to, kako si postavimo lep društveni dom s prostorno telovadnico, potem bo z Orlom lahka stvar.«

Odtedaj so posebno fantje širili po Dolini zmisel in umevanje za društveni dom. Sklenili so, da morajo pridobiti večino članov zanj do občnega zbora. Takrat se bo odločilo. Če bi Miklavž prinesel društveni dom, so vedeli, da bi se ga noben pameten Dolinec ne branil, to so vedeli; da bodo liberalci napeli vse sile v boju proti njemu, jim je bilo sicer znano, toda, da se zanje nihče več ne briga, ravno tako; da se bodo pa tudi poštenu in dobri naši ljudje bali žrtev in stroškov in da bo posebno pri starejših ljudeh treba veliko dela, da se jih pridobi, ta zavest jim je delala skrb. Toda mislili so si, ravno velike in težke naloge so vredne truda, čim težja je naloga, tem večje je veselje, ko jo človek izvrši. »Imeli bomo lahko zavest, da smo izvršili veliko delo, delo, za katero nam bodo hvaležni še naši potomci«, ta misel jih je bodrila in šli so pogumno in veselo na delo.

Najbolj so se bali ljudje davkov. Ko so jim povedali, da na davke nihče ne misli, so takoj lažje slišali. Napravili so nabiralno polo in vsak se je podpisal in zapisal vsoto, ki jo je obljubil. Nekateri so bili trdi kot grče.

»Poglejte«, so jim prigovarjali fantje, »naši dedje, ki se jim je veliko slabše godilo kot nam, so nam postavili toliko lepih cerkva. Niso vprašali, koliko bo veljalo in so žrtvovali več, da je bila cerkev lepa, kras in ponos cele fare. Mi, ki vedno mislimo, za koliko smo naprej pred našimi predniki, pa ne bi zmogli društvenega doma. Že vsaka boljša fara v deželi ga ima. Ali hočemo biti zadnji? Koliko se zida

vsako leto gostilen po deželi, in ne skromne. Lepše hiše si postavljajo gostilničarji kot najpremožnejši kmetje, pa se nihče ne vzdigne, nihče ne godrnja, ko mora biti vsakemu jasno kot beli dan, da jih gostilničarji ne postavljajo iz lastnega, da se delajo na splošne stroške, na stroške vseh vaščanov. Nikoli vam ne bo gostilničar hvaležen za to, kar prispevate za njegov lepi dom, nasprotno, kadar ne boste plesali po njegovi muziki, vam bo kazal ostre zobe in nikoli ne bodo krčme v čast in ponos našemu narodu, v obeh vsakega tujca, ki pride v naše kraje, nas ponižajo. Doslej so nas tujci poznali kot narod žganjarjev in preklinjevalcev. Prva slovenska beseda, ki si jo je tujec zapomnil, je bila beseda »hudič«. Naša skrb mora biti, da nas bodo zanaprej morali ceniti in upoštevati kot narod treznih mož.

Kako se že sedaj pozna društvo v Dolini! Koliko se manj pije, o pretepu pa že ni nikoli slišati. Deset takih let in samo pri pijači bomo prihranili dovolj za dom. Kako je mogoče, da se marsikomu bolj škoda zdi za društveni dom, kot bi se mu za gostilno?«

To je šlo ljudem do srca, vendar so še omahovali.

»Mladina je le prekorajžna,« so rekli. »Kaj pa vedo mladi fantje, kaj se pravi postaviti društveni dom! To niso mačkine solze zdaj, ko je delavec tako drag. Tako stvar je treba resno prevdariti in premisliti, predno se začne. Kaj bi nam pomagalo prepozno kesanje?«

Začeli so poizvedovati po bližnjih krajih, kjer so že imeli društvene domove, kako so jih zidali in kako so jih plačevali. Tudi ogledat so si šli vse, kamor ni bilo prav predaleč in tuhtali so in računali. Prepričali so se, da je najboljša, če dom začno staviti takoj. Čim bolj bodo čakali, tem dražji bo ker delavci se le še draže in vse se draži.

Ko so bili vsi člani tako lepo pripravljani in poučeni o vprašanju društvenega doma, in ko so fantje imeli na nabiralni poli podpisano že prav precejšnjo vsoto za njegovo pokritje, je prišel občni zbor. Nanj so prišli menda prav vsi člani in članice društva. Vse je težko čakalo, da pride na vrsto društveni dom. Vedeli so, da so dobro pripravljene zagovorniki in nasprotniki društva, da se bo govorilo o tem stvarno in premišljeno. Vsak je bil dobro poučen, da bi tudi sam lahko govoril. Niti glave ni nihče premaknil, ko je začel predsednik:

»Z vso silo je butilo na dan vprašanje lastnega doma. Lahko rečemo, da je naše društvo vredno lastne strehe. Izkazalo se je, da ima življenjske sile v sebi, da ne bo z lepa prenehalo, da se bo trdno držalo in vedno lepše napredovalo. Ta soba je že danes preozka in nam ovira razvoj. Treba bo torej misliti na to, da tudi v Dolini postavimo poslopje, ki krasi že vse boljše kraje po deželi, da sezidamo društveni dom; kako in kje bomo dobili denar, je težko vprašanje, ki ga prečišljuje vsakdo izmed nas. Z božjo pomočjo se bo tudi to rešilo. Jaz upam v srečo, bodite tudi vi pogumni in podjetni, vendar tudi previdnosti ne smemo zametovati.«

Potem se je oglašil Trtnik, ki dosedaj v društvu še ni nikoli javno nastopil. Rekel je, da bi tudi njega veselilo, če bi imeli svoj dom. Dolgo je premišljeval na vse strani, kako in kaj bi, vendar stvar je pretežka, da bi se lotili. Nihče nam ne bo mogel očitati, da smo bojazljivejši kot drugod. Da so drugod postavili domove, naj nas ne moti, drugod je drugod in drugače, pri nas je pa pri nas. In navedel je vse pomisleke, ki jih je mogel zbrati proti domu in opozarjal člane, naj dobro premislijo, predno bodo glasovali.

Za njim se je oglašil eden izmed fantov in navdušeno zagovarjal dom. Videlo se je, da je dobro pripravljen. Najbolj je vplivalo, ko je povedal, koliko je že obljubljenega in, ko je razlagal, da se ne gre samo za izobraževalno društvo, da je treba misliti tudi na druge stvari. Da je v Dolini dozdej samo posojilnica, ki pa zelo dobro uspeva, in ki bo lahko tudi našla gostoljubno streho v novem domu, ki bo pa tudi lahko precej podprla novo stavbo in da bo treba misliti gotovo saj na živinorejsko zadrugo, tudi strojna zadruga bi ne bila napačna, politično društvo se bo na vsak način moralo ustanoviti. Za vse to je treba prostora. Prostorna dvorana je za Dolino potrebna kot za ribo voda. Občina bo tudi lahko dobila v domu pisarno.

Pri glasovanju se je s precejšnjo večino sklenilo, da se društveni dom zida. Toda kako, o tem je imel vsak svoje misli. Po daljšem razgovoru so spoznali, da je nemogoče, da bi to vprašanje rešili na občnem zboru in so navsezadnje izvolili odbor petih članov in mu prepustili rešitev vseh vpra-

šanj glede doma in mu poverili vodstvo in nadzorstvo pri pripravljanih delih in pri zidavi. Vanj so izvolili tudi dva izmed onih, ki so imeli pomisleke proti zidavi doma in nazadnje so se sklenili, da se naredi, kar bo le mogoče, s prostovoljno tlako, ki so jo vsi obetali.

(Dalje.)

Fr. Cvet:

Imenitni ljudje.

I.

Ni bil predpust, vendar je bilo v Podgori toliko govorjenja, povpraševanja, pripovedovanja, poizvedovanja, razlaganja, skrivnega in očitnega, kakor še nikoli.

Pa je bilo nekaj čisto navadnega! To je bilo v nedeljo po Velikem Šmarnu: Jakov Matevž je šel k županu po ženitveno privoljenje — in naenkrat je vse zavrelo. Sicer ni bilo čudno, kajti poroke so v Podgori postale v zadnjem času zelo redke, bile so res dogodek — tisto leto je bila samo ena in še ta ne domača. Oženil se je bil neki hlapec, nevesta je bila dekla, torej tudi ne domačinka — le poroka se je vršila v Podgori — nihče ni imel od nje dobička, razen gostilničarja koncem vasi, kjer je bila svatba — najmanj pa podgorski mladi svet ženskega spola, kajti nobena izmed deklet ni šla ne na ženitnino kot družica, ne na »prezlico«, da bi se tako poslovila od nestraste. Zato so bili tudi vsa svatba in svatje obrani do kosti, kajti vse so bile edine v tem, da bi bil ženin moral vzeti Podgorke, čeprav so se v svoji imenitnosti in izobraženosti hlapca vedno branile. Povedati moramo, da je Podgorje pol mesto, pol vas, Podgorke pa le bolj mestne.

Zdaj se je pa pripravljala popolnoma domača poroka. Ženin Matevž je bil izmed prvih fantov, nevesta Franca najbolj glasna med svojimi tovarišicami — oba sta bila iz hiš, ki niso bile prazne.

Druga zanimivost tiste nedelje je bila tej podobna. Poroka in nova maša, na obeh se svatuje, obe sta dva mejnika v človeškem življenju — obe slovo od mladostnih let. Tisto nedeljo sicer nove maše še ni bilo, kajti Rožičev Cene, eden podgorskih študentov je šele dovršil osem šol, no in to nedeljo je imel novo črno sukunjo posebne vrste: lep frak, ali salonsko sukunjo. Naenkrat so bila vsa vprašanja rešena: Cene pojde v lemenat, pri Rožičevih bodo imeli gospoda!

Na vseh vrtovih, po vseh hišah, med odraslimi in mlajšimi, povsod je bilo tisto nedeljo samo o teh dveh novicah dovolj govorjenja.

»Pri studencu«, tam je bilo glavno nedeljsko zbirališče. Tam so sedeli take dneve možaki in reševali vsa mogoča vprašanja; govorili so o delu, zabavljali čez svoje gospodarje kajti bili so vsi delavci, poravnavali osebne raz-

pore in se ponavadi vedno tudi vnovič sprli. Od pamtiveka so se v nedeljo popoldne po litanijah zbirali »Pri studencu« — v gostilno niso šli, napravili so si čisto svojo zabavo. Posedli so po travi, dali za žganje, ker za vino niso imeli denarja in si tako iskali dobre volje — in moči za prihodnjih šest delavnikov potovanja in krvavenja žuljavih rok za dve kroni na dan. Ta zborovanja so jim bila tako naravna, da ni nikomur prišlo na misel kaj drugega. »Pri studencu« so se sedele tudi ženske z otroci in se pečale z vsakdanjimi vprašanji — in pripraven je bil nalašč ta kraj za nje, kajti odtod se je prav dobro videlo tja na cesto. Tam se je gibal podgorski mladi cvet in matere so sproti poravnavale vse zadeve, otroci pa so kričali in skakali po travi ali pa poslušali modrost mater.

»Zdaj boš pa spet enkrat šel na ženitovanje, Peter,« je dražil suh, zaderikav možiček Tomaž svojega tovariša Cestnika. »Ti imaš pa srečo!«

Cestnik ni vedel, da ga Tomaž draži, zadovoljno je nabral ustna, pa samo za hip, potem je napravil pol žalosten, pol vesel obraz.

»E, boš šel, boš šel! Tako skrivajo, da še danes ne vem družega, kot to, kar slišim od drugih, čeprav sem stric.«

»Saj res, ti si njegov stric, še starašina boš, prav gotovo boš!«

»E, pri nas je že tako! Drug drugega se sramujemo,« se je razvnel Peter. »Lani se je omožila sestrina hči; rajši so napravili drugod poroko, samo da so se žlahte ognili. Nobenega niso vabili. Potem pa pravijo: Vaša žlahta je velika in vedno ste vsi drug za drugega! Vraga smo drug za drugega. — Tukaj bo ravno tako, le verjemite mi!«

»Pa bi ti rad šel na to poroko?« so ga dražili drugi.

»Seveda bi šel, že sedem let nisem bil na nobeni, odkar se je brat drugič oženil.«

»Saj boš šel, le brez skrbi bodi! Vaša žlahta drži kot železna roka,« so ga spet mirili in vnovič dražili.

»Meni se je pa vse zdelo, da bo gotovo nekaj,« je trdil drugi, Luka Grom, plečat, mlad možak, ki je bil bolj redek gost družbe »Pri studencu«, ker se mu je najbrž zdela prenizka, a kadar je začel vanjo in se mu je jezik razvezal, je bil tembolj zgovoren in je hotel imeti prvo besedo. »Le poslušajte,« je nadaljeval, »Matevž je postal zadnji čas tako nekako tih in samosvoj, mora imeti nekaj posebnega. Samo ne vem, čemu tako reč prikriva?«

»Lej ga, lej ga, saj boš ti tudi šel! Matevž je bil na tvoji poroki drug, te bo vendar moral vabiti!«

Tomaž je tako hitel, da mu že besede niso več šle zaporedoma iz ust; Luka pa je prepričevalno nadaljeval:

»Moral bi me pravzaprav, pa ponujal se ne bom nič, ve dobro, kje sem in kaj mora storiti, da bo lepo in prav.«

»Pa ti, Janez! Ako nas ne vabijo, ne vem, kaj bom naredil,« se je vnovič

razvnel Peter in opomnil s komolcem svojega svaka Rožiča, ki je dozdej molčal.

»E —no! Rad grem v družbo, ako so ljudje zanjo, a mislim, da sem zase že odsvatoval. Tudi denar je v trdih pesteh! Prišla bo zima . . .«

»Zima, zima! Boš pa dolg napravil!«

»Dolg? Na kaj?«

»Na kaj? Čemu poprašuješ, če ti kramar da na upanje? Če štacunar ne terja, kaj bi potem stradal še posebej, ko stradaš redno dan na dan, če bi si privoščil najbolje, kar si moreš! In veselje si tuptam po vsej božji pravici smeš privoščiti, saj vedno stoji kdo za teboj, ko delaš kot živina, pa še vpijejo nad tabo, ako se le toliko oddahneš, da bi prižgal tobak. Kako bi potem te krvavo prisluzene denarje porabil kakor bi jih ukral, čemu bi otrokom gledal na prste, da ne bi kdo preveč zajel iz tvoje sklade, ali čemu bi bil ti včasih natihem lačen — ali je to življenje? Vedno pravim otrokom: Le jejte, ako ste lačni, samo da ste zdravi!«

Tomaž je bil v družbi vedno največji nasprotnik gospodov in najognjevitější zagovornik delavskih pravic, pa samo, kadar so bili »Pri studencu«, drugače je znal prav modro molčati.

»Saj Janez ne zna drugega kakor jamarati. Ze o svetem Jurju govori o zimi, pa še nikoli ni napravil dolgov, drugi smo pa do vratu v njih, pa smo vendar tiho. Čemu je pa fant tako napravljen, kakor ste ga videli danes?«

»Ne srehetaj, Tomaž, ga imaš že preveč! Še domov ne boš mogel,« ga je miril Luka.

»Kaj preveč! Ravno toliko, da prav lahko po pravici govorim! Če bi jaz imel take otroke, bi povrh še denar spravljaj, ne pa jamral. No, saj ga Rožič tudi. Fant gre na duhovsko . . .«

»Peter, zdaj ženitovanje, čez par let nova maša, same slovesnosti te čakajo!« so spet podražili Petra.

Rožič ni odgovoril; počasi se je obrnil pogovor na druge stvari.

Enako je bilo pri ženskah, ki so se dele nedaleč od moških.

»Tiho so delali, pa niso mogli skriti — ker nazadnje vendar ne bodo mogli ponoči k poroki. Pa jaz sem vedela že prej. Zadnjič sem sedela popoldne tu-le na travi in otroke sem imela pri sebi. Naenkrat zagledam Matevža, ki jo je primahal tu-le po stranski poti. Malo čudno se mi je zdelo, da je bil v delavnik tako oblečen. Ni bilo pol ure na to, ko zagledam tam na cesti nevesto in družico, ki sta tudi od nekod prišli. Koj sem prišla na misel, da so kupovali za obleko.«

To je razkladala Neža, žena Tomaževa. Govorila je počasi in zategnjeno in je navadno predsedovala ženskemu zborovanju. Ker je nosila vsak dan mleko iz sosednje vasi, je vedela za vse novice, od tu in tam.

»Seveda, kaj bi pa drugega iskali v Ljubljani?« je pojasnjevala druga.

»Pustimo, pustimo! Saj je prav, da bo že konec vednega govorjenja in ugi-banja. Vse preveč ga je že bilo.«

»Prav imaš, Lucija! Ako je ženska stara petindvajset, šestindvajset let, že vsak pravi, saj je bilo čas, saj je dovolj stara,« se je oglasila najmlajša med njimi. Nekatero so si začele namigavati, kajti Barba se je poročila šele s svojimi tridesetimi leti, ko je dvanaest let hrepenela po sedanjem možičku.

»Glejte, družico in nevesto! Po cesti gresta! Vendar že ne vabijo?«

»Kako, ko še oklicali niso! Kdo vabi pred oklici!« je poravnavaia Lucija.

»Radovedna sem, kako se našemi-jo! Ako so v Ljubljani kupovali, že morajo misliti na kaj posebnega.«

»Nič jih ne boš videla! Ne bo doma poroke, tudi to sem že izvedela; na Planico bodo šli,« je pravila Neža.

»Tako kmečki hočejo biti?« se je zavzela Barba. »Na Planici se je poročil Tončeto hlapec! Haha! To bo pa imenitno!«

»Ravno zato, ker mislijo zelo imenitno napraviti, bodo šli na Planico. Tja se bodo lahko peljali, do domače cerkve se pa ne morejo, sicer bi se jim vse smejalo,« je spet pojasnila Lucija.

»Po em boš pa malo videla obleke, Barba!«

»Saj ne bodo v zaprtih kočijah, mimo naše hiše bodo pa morali iti, naj bodo potem raztrgani ali pa našemljeni. O meni so govorili tri leta poprej, pa me zato ni bilo nič sram.«

»Deset let, deset, Barba!«

»Kar hočete, recite, govorila sem pa resnico, kaj ne, Ana?«

Rožičeva žena Ana je mirno sedela med njimi in se napol smejala, napol poslušala prepričani, a vedno molčala.

»Pri vas bote imeli druga,« ji je rekla Lucija.

»Kdo je rekel?« se je začudila Ana. Vprašala je čisto mirno, kakor človek, ki ni nikdar mislil na to in je prepričan, da je bila govorjena beseda laž.

»Slišala sem!«

»Jaz tudi,« je potrdila Barba.

»In jaz ravno tako, pa ne samo tega, ampak še veliko več,« je govorila tretja.

»Meta ima prav. Jerica je rekla, da ne mara nikogar drugega za par kakor samo tvojega Ceneta.«

»Ali si jo slišala?« je nevoljno ugovarjala Ana.

»Kaj jo bom slišala, ko ne govorim z njo. Pravijo pa tako; verjetno je in prav gotovo je tudi res, saj je Cene vedno pri njih.«

»Če je pri njih, še ni vse — saj vem, da hodi gori — ljubo mi ni, za njim pa ne morem hoditi,« se je branila Ana.

»Boš že videla, še sive lase ti bo delal,« se je glasneje oglasila škrbava Mica, ki ni veliko govorila, povedala pa za dve drugi, kadar se je oglasila. »Vse tako kaže!«

»Kar je božja volja!«

Ana je vstala in ni več odgovorila, temveč počasi odšla. Za hip so vse utihnile, vse se je čudilo, kaj je Ano tako nenadoma zbolelo.

»Pa bi bila tiho,« se je raztogotila Barba v Lucijo.

»Kaj sem pa rekla?«

»Preveč, kar si! Začela si ti.«

»Kaj? Dobro je, da ve,« se je spet glasila redkobesedna Mica.

»Pa bi ne bilo treba — jokala je, saj veste, kako ga ima rada.«

»Naj joka! Bolje je, da prej, kakor pozneje,« je odločno končala Neža.

(Dalje.)

Življenje v vasi.

(Iz knjige »Nazaj k grudi«, ki jo je spisal bivši poljedelski minister in ministrski predsednik francoske republike Jules Méline.)

Sedaj smo končali razmotrivanja o tehnični, znanstveni in gospodarski plati kmečkega vprašanja, bilo bi pa pomanjkljivo, če bi se hoteli omejiti samo na to in pustiti drugo stran tega vprašanja, ki jo prevečkrat postavljajo šele na drugo mesto, ki pa zasluži največjo pozornost.

Človek je čutno bitje, ki nima samo telesnih potreb, ampak tudi take, ki jih čuti njegova domišljija. Samo takrat je srečen, če se v njegovem življenju, naj bo še tako skromno, udejstvuje tudi duševna stran. Z napredkom pouka in izobrazbe zayzema duševno uživanje vedno večji prostor v težnjah človeštva. Več se dela zdaj kot prej, zato je tudi treba več duševnega užitka in več razvedrila; čim bolj vroč in hud je boj za obstanek, tem bolj je potrebno razvedrilo. Ta nova potreba je postala tako močna, da tvori jedro kmečkega vprašanja in da se ne sme kar pustiti, če se hoče rešiti kmečki stan. Dežela se trudi, da se nasrka gosposkega mestnega duha. Boljše prometne zveze peljejo kmeta vsak dan v mesto, kjer lahko v trenutku užije vse zabave, ki so mu bile dosedaj tuje, ker jih ni nikjer našel. Znatno so vplivale na kmetov okus, in da se tako rad seli v velika središča, je vzrok ta, ker je njegova revna vasica prepuščobna, predivja, preprazna, brez zabave, ker se je doma dolgočasil.

Gotovo nam ne pride na misel, da bi presajali na kmete vse, kar v mestih zapeljuje, dostikrat pohujšuje in vabi mlade ljudi, bilo bi tudi popolnoma nemogoče in škodovalo bi. Pa ni treba iti tako daleč, precej bi se vendar lahko storilo — če smo o potrebi temeljito prepričani — v naših vaseh za zunanjo finost in razvedrilo v življenju, tudi v vasi bi se lahko več nudilo očesu in duši, pomnožila bi se lahko prilika za zdravo razvedrilo in ceno zabavo.

Brez skrbi bi se smela namesto temne, zakajene oštarije, žalostne umazane beznice, ki človeka kar sili.

da pije in se opijani in tako pozabi na obupno sobo, postaviti snažna, prijetna, razsvetljena kavarna, ki bi v njej lahko za trenutek posedela cela družina. To bi bilo sredstvo zoper smrtonosni alkoholizem, ki ga priporočamo našim treznostnim društvom. Ta bi se lahko zvezala v delu za narod s kmečkimi društvi, ki se zde zelo pripravna za to, da vzamejo v roke delo zaboljšanje družabnega življenja na kmetih.

Mimogrede, ker je popolnoma v istem smislu, naj omenim ustanavljanje godb, pevskih, zabavnih in telovadnih društev, ki se živahno razvijajo in ki bi lahko postala močna privlačna sila.

Vse te reči so same na sebi tako lahke, zakaj so kljub temu tako težko izvedljive? Vzrokov ni treba iskati predaleč. To, česar povsod na kmetih manjka, je človek, ali recimo rajši, so ljudje, sposobni, postaviti se na čelo temu gibanju in ga voditi. Kmet je po naravi bolj plah, razun tega nezaupljiv in zelo varčen. Ne sili se rad v ospredje, da bi začel kaj novega, se ustraši, češ, kaj bodo pa ljudje rekli, boji se odgovornosti, nanj se ne sme računati, kadar se gre za to, kdo se bo postavil na čelo kakemu podjetju. Ima pa veliko dobre volje, in sledi dobrim mišljem; ne stiska nič, če se gre za koristno in prijetno stvar.

Kdo bo torej izvršil neobhodno potrebno delo, kdo bo začel in spravil celo stvar v tir. To more izvršiti samo oseba, ki stoji nekoliko višje kot navadni ljudje, ki je po značaju in premoženjskih razmerah neodvisna, ki uživa splošno spoštovanje, ki mora biti izobraženec. Pod tem imenom mislimo na človeka, ki se je izobrazil v mestu in ima veselje za življenje na kmetih.

Nočemo govoriti o kakem ošabnem meščanu ali o kakem veleposestniku (graščaku) preteklih časov, ki samo prebiva na kmetih in je v razkošni graščini sam zase, popolnoma brez vsakih zvez in stikov z drugim prebivalstvom. Ti ljudje se navadno ne pečajo z nobeno stvarjo in zato tudi navadno niso za nobeno rabo, ker so nazadnjaški in jih tudi ljudje ne marajo ne. Vse kaj drugega je s takim, ki prebiva celo leto na kmetih, ima svoj grunt in tudi sam vodi gospodarstvo, ali z drugimi besedami, ki ima iste skrbi in težave kot drugi vaščani in je zapleten v njih vsakdanje življenje. Tak lahko neizmerno vpliva na mišljenje in delovanje kmečkega ljudstva in je lahko duša vsakega gibanja, ki prinese novo življenje v sosesko in njemu samemu sladi življenje na kmetih.

Število te vrste posestnikov je žal zadnjih petdeset let sem zelo padlo, tudi nanje je vplivala privlačna sila mest, še skoraj bolj kot na navadne kmete. Iz vzrokov, ki smo jih obravnavali prej, so mnogi bogatejši posestniki popustili poljedelstvo in so se lotili velike obrti, kjer se lahko več zaslužijo in lahko bolj gosposko in razkošno živijo. Oni, ki se sami niso lotili velike

obrti, so pa posnemali in so tudi iskali v mestu boljše zabave in izbranejša društva. Zene so posebno veliko pripomogle pri tem priseljevanju v mesto in so v velikem delu odgovorne za to izselitev, ki je tako močno vplivala na kmečko ljudstvo in pospeševala zapuščanje grude. — — —

Tako govori priznani francoski politik in poznavalec kmečkega vprašanja. Vsak sodelavec v naši izobraževalni organizaciji mora biti vesel, ko to bere. Vedno se sliši, da je naša država za drugimi naprednimi državami za sto let in dobro misel zad, avstrijski Nemci pa so prepričani, da smo mi Slovenci zadaj za njimi še saj za dvesto let, iz knjige tega Francoza pa razvidimo, da nismo v izobraževalnem delu zadaj za Francozi, da jih mogoče še prekašamo. V mislih imamo samo izobraževalno delo na kmetih. Ista knjiga nam da tudi v različnih drugih stvareh prav. Slovenec ima veliko zadoščenje, ko čita pisateljeve misli, kako in kaj bi bilo treba storiti v politiki, gospodarstvu, organizaciji, da bi bilo dobro za kmeta in za narod in vidi, da se je vse to pri nas Slovencih že davno začelo in da gre lepo naprej. Mogoče bomo še en ali drug odstavek iz te knjige navedli čitateljem »Društvenika« v pouk in vzpodbudo.

Iz odstavka, ki smo ga navedli danes, vzemimo par misli. Vprašanje izobrazbe in dobre družbe je jedro kmečkega vprašanja. Izobraževalnega dela ne smemo omalovaževati, če hočemo ohraniti kmečki stan. To je njegova misel. Med nami se žalibog še vedno dobe ljudje, ki tega ne spoznajo, ki vedno le povdarjajo gospodarsko in politično delo, lepi razvoj naše izobraževalne in družabne organizacije pa še vedno bolj po strani gledajo. Zlasti za družabnost in zabavo se nekateri kar ne morejo navdušiti. In vendar je jasno, da če na kmetih ne bo družbe in zabave, bo mladina iskala slabe družbine, grešne zabave. Če bi naša društva tudi trohice ne storila za izobrazbo, že samo radi poštene družbe in pametne zabave, ki jo morajo nuditi, so vredna dela in žrtev, ki jih zahtevajo.

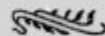
Druga misel, ki jo obširno razlaga Méline, je vprašanje, kdo naj vodi vse to delo za družabnost, zabavo in izobrazbo. Izobražen, nič ošaben, ugleden, tesno z grudo in kmečkim ljudstvom zvezan naj bo voditelj društva. Kot bi opisal našega duhovnika, kar čudimo se, da ga na koncu ne imenuje. Tu se šele zopet spomnimo, da pisatelj nima naših krajev v mislih, ampak Francosko. Da je pa na Francoskem drugače, nam je znano.

In tesno z grudo in kmečkim ljudstvom zvezan naj bo voditelj društva. Grunt mora imeti, sam mora gospodariti. Liberalci bi najrajši takoj iztrgali župnikom posestva in tako iztrgali zadnjega izobraženca, ki je še s koreninami zvezan s kmečkim ljudstvom, od njega in prepustili potem kmeta popolnoma samemu sebi. Naše ljudstvo

je pa veselo, da ima gospoda v svoji sredi, ki deli z njim žalost in veselje.

Naša društva so tudi že vzgojila fante in može, ki lahko in radi sami vodijo društva. Več društev imamo že, ki ni pri njih ne župnika ne učitelja, samo kmečki može, fantje in dekleta, in društva dobro uspevajo in napredujejo. Vidi se, da naš kmet ni prav nič slabši kot francoski, če ni boljši.

Pisatelj govori tudi o delu zoper pijančevanje, o škodljivosti zakajenih, nesnažnih beznic, namesto katerih priporoča kavarne. Tudi v tem oziru se je pri nas že veliko storilo. Kavaren sicer ne postavljamo na kmetih, tudi ne vem, če bi se obnesle, z abstinenčnimi gostilnami so pa začeli, par jih je že in gotovo bodo še zrastle. Abstinenčno društvo dela z vsemi silami in dosega tudi uspehe, vendar ne takih, kot bi bilo želeli, ker sovražnik alkohol je hud, strašno hud.

St. T.:

Izidor.

Zadnji krajec lune, ki je plavala kot kraljica med redkimi zvezdami, je začel bledeti, ker na vzhodu se je pokazala bledikasta progga, prvi znak prihoda kralja dneva, solnca. Progga je postajala svetlejša, rumenkasta, mali oblaki na vzhodu so se kopali v prvih žarkih prihajajočega solnca. Vrhovi gora so se začeli svetiti, mrak v dolini je izginjal, še malo in izza gore se je prikazalo solnce. Ptički so peli, gozd je nalahno zašumel in rosa na sveži travi se je iskrila.

V temnem smrekovem gozdu, ki se je razprostiral po pobočju planine je nekdo zaukal in pozdravil lepo poletno jutro.

Kdo vendar hodi v zgodnjem jutru po gozdu? Zapokala je hosta pod nogami neznanca, v grmovju se je nekaj zganilo, tiho, brez vsakega šuma se je prikazal pes, veselo zamahljaj z repom in se ozrl nazaj po gospodarju. Še enkrat se je zganilo grmovje in iz njega je stopil visok mladenič. Postave je bil korenjaške, vsak gib je razodeval močne mišice. Obstal je, ozrl se naokrog, nehote segel po malih temnih brkih in zavriskal, da je odmevalo po gorah. Bil je Izidor, strašni divji lovec, ki so se ga bali vsi. Zasledovali so ga loveci, toda njemu, ki mu je bila znana vsaka steza, ki je poznal vsako drevo, ki mu ni bila tuja nobena skala, niso prišli na sled. Če mu je ravno kdo prišel preblizu in je videl, da ga zasleduje, mu je poslal svinca mimo ušes in to je zadostovalo. Nekoč so ga pričakali ponoči pred njegovo kočjo, kjer je stanoval s svojo staro materjo. Izidor je res prišel domov s srnjakom v vreči; ničesar ni slutil, mirno, brez vsakega strahu je šel svojo pot. Takrat pa ga je pograbilo šest močnih rok in Izidor se je moral udati. Prišel je pred sodnijo, posledica tega je bila, da je presedel ne-

kaj mesecev v zaduhli ječi. Prestal je kazen in nekaj časa se je držal svojega dela, toda dolgo ni zdržal. Njega je veselila prosta narava in lov; zapustil je temno kovačnico, vzdignil podnico v hiši, vzel puško in odšel kljub vsem materinim prošnjam na planino.

Izidor je še vedno stal kraj grmovja in se oziral po poti, ki je blizu tam peljala v planino, kakor bi nekaj pričakoval. Sedel je v travo poleg studenca, prižgal kratko pipo in brezskrbno puhnil oblake dima v hladni zrak. Lord je legel k njegovim nogam, včasih veselo zamahljal z repom in gledal v oči svojemu gospodarju. Izidor je ljubil Lorda, saj mu je bil zvest, spremljal ga je na vseh njegovih potih in raje bi vse drugo zgubil kakor svojega psa. Iz daljave se je zaslišalo ropotanje palice po kameniti poti. Izidor je poslušnil, pes je skočil kvišku in gledal proti oni strani, odkoder se je slišalo ropotanje. Kmalu se je razločila hoja; Izidor je sodil po kratkih korakih, da je ženska in umaknil se je s psom toliko v grmovje, da ga nihče ni mogel zapaziti. Koraki so se vedno bolj bližali, ropot palice po kamenju je bil vedno močnejši in Izidor je že slišal sopenje. Oprezno je pogledal iz grmovja, nekoliko nagubančeno čelo se je zjasnilo in iz oči mu je sijalo veselje. Najraje bi zaukal, pa ni hotel preveč ustrašiti Rezike, ki je šla v planino. Obstala je pri studencu in odložila težko breme; lica so ji žarela, upehana je sedla poleg vode in zamišljeno gledala v male valčke, ki so se podili v naglici po ozki strugi navzdol. Izidor je čepel mirno za grmovjem komaj deset korakov oddaljen od nje in premišljeval, ali bi se oglasil, ali ne. Sedaj je priložnost, sama sva in lahko ji vse povem, si je mislil in nalahno stopil proti njej; ni ga slišala, ni ga čutila, predno se ni dotaknil njenih ramen. Stresla se je strahu, ozrla se, ko je pa zagledala Izidorja, so ji lica še bolj zažarela in povescila je oči.

»Kaj pa delaš tukaj, Zdor?«

»Nič drugega, kakor tebe sem pričakoval.«

»Saj nisi vedel, da bom prišla.«

»Dobro! Rezika, kaj ne, saj ne boš huda?«

»Kaj hočem biti huda, saj mi nič žalega nečeš.«

Izidor je sedel k njej in jo prijel za roko. Ni se mu branila, le v tla je stanovitno gledala. Enkrat ji je le ušel pogled na soseda in zarudela je.

»Rezika, ali se še spominjaš, kaj sem ti rekel pred dobrim letom, pa mi nisi hotela dati odgovora. Kaj pa danes, povej Rezika, jaz hočem vedeti.«

»Pozneje, počakaj, da malo premislim; kaj pa bi ljudje rekli.«

»Ha — ha! Kajne, ni mogla boljšega dobiti kot Zdorja, ki je že okušal ričet.« Zaškrtil je divje z zobmi, iz oči se mu je zablistalo, nehote je stisnil roko, da je Rezika zavpila.

»Zdor, kaj pa misliš?«

»Nič ne mislim, samo vem, da me bo še pomnil oni, ki me je spravil v luknjo. Še pride čas, ko se srečava.«

»Nikar tako ne govori, jaz se te bojim.«

»Rezika, Rezika, ali me imaš kaj rada? — Molčiš? Zakaj ne odgovoriš?« Izidor jo je pogledal prodirajoče v oči in čakal odgovora.

»Malo.«

»Samo malo, ali res nič več?«

»Sedaj ne, ko si tako hud; če boš drugači postal, potem te bom bolj. Sedaj bom pa morala naprej; kam pa greš ti?«

»S teboj, če hočeš.«

»Zakaj ne.«

Izidor je vzel breme na svoje rame in odrinila sta po bregu navzgor. Šla sta hitro, saj sta bila oba vajena planin. Rezika mu je hotela nekaj povedati, pa ni upala, ker se je bala, da ga ne bi razjezila.

»Zdor, enkrat ti bom nekaj povedala, če ne boš hud.«

»Kaj bom hud? Le kar povej.«

»Danes ne, drugokrat, če bo treba.«

Med raznimi pogovori sta hitro prišla do kraja, kjer se je Izidor moral ločiti. Stisnil ji je roko v slovo; Rezika je odšla k očetu in bratu, ki sta kosila, Izidor pa se je spustil z Lordom vriskaje po gozdu navzdol.

Izidor je bil po prvem poklicu kovač, po drugem pa divji lovec. Bil je človek posebne vrste. Ako je bil dobre volje in trezen, nisi dobil boljšega človeka na svetu; pogovarjal se je s teboj kakor z bratom, bil je prijazen in, ako je videl, da si lačen, je prelomil kruh, odrezal polovico klobase in ti ponudil. Ni se mu zdelo lepo, ako si se branil. Kadar pa je bil slabe volje, ali celo pijan, o potem je bil Izidor ves drugačen. Gledal je temno, srčče obrvi so mu visele tik nad bliskajočimi se očmi, visoko čelo se mu je zgubančilo v debele gube, močni zobje so mu škrtali, da je bilo človeka groza in klet je strašno v vseh mogočih jeziki. V takih trenutkih je delal nepremišljeno, udaril je kamor in s čimer je mogel.

Kako pa je postal divji lovec? Od očeta je podedoval to strast in njegova strast ni poznala nobenih mej, nobenih nevarnosti. Oče mu je umrl, zapustil mu je staro bajto z malo kovačnico in puško. Bajta in kovačnica ga ni veliko brigala, tembolj pa puška. Vso je pregledal in pretipal in prepričal se je, da je še vedno ista, ki jo je včasih izmaknil očetu in se podal z njo v gozd.

Gospodinjala mu je mati, stara, bolehnata žena. Opominjala je sina, naj pusti to življenje, prosila ga, a pomagalo ni nič, Izidor je ostal isti. Sicer je ljubil svojo mater, nikoli ji ni kaj žalega naredil, a v tem oziru je ni ubogal. Delal je malo, toliko, da je imel za vsakdanje potrebe za mater in zase; sicer pa je blodil po gozdih in planinah in zasledoval divjačino. Največja njegova ljubljenca sta bila puška in Lord. Psa je ljubil kakor puško. Skupaj sta ho-

dila, skupaj jedla, skupaj počivala. Povsod ga je spremljal pes, povsod mu je bil zvest tovariš.

Ne dolgo po onem srečanju Izidorja z Reziko sta sedela Izidor in njegova mati v mali sobi in molčala. Soba je bila temna, ker zunaj je že ležal težak mrak, luči pa tudi še nista prižgala. Sedela sta vsak na enem oglu mize in podpirala glave. Izidor je bil čemerin in ničesar se mu ni ljubilo govoriti. Mati je natihem jokala, skrbelo jo je za Izidorja in kar neka slutnja se je je polastila, da to življenje njenega edinca ne more srečno končati.

»Zdor, kje pa si bil zopet cela dva dni? Prav nič ti ni mar za dom in zame! O, Zdor, tega jaz nisem zaslužila, tega jaz nisem pričakovala, da me boš na stara leta pustil tako samo. Zdor, prosim te, ubogaj me malo, da ti ne bo enkrat žal.«

Nastal je molk. Izidor je čutil, da so upravičene te materine besede in ni vedel, kaj naj bi odgovoril.

»Zdor!«

»Kaj je, mati?«

»Živi drugače! Ali ne veš, da je tatvina greh? In tvoje počenjanje je tatvina in vedno si v nevarnosti! Enkrat ti bo izpodletelo in kaj naj začnem jaz potem, reva?«

»Jaz ne morem drugače, meni ni doma obstanka. Mati, skrbite pa le nikar zame!«

»Zakaj bi ne mogel biti doma? Saj imaš kovačnico in dela ti tudi ne bo nikoli zmanjkalo. Star si pa tudi dosti in zakaj bi se ne oženil.«

»Saj na to sem pa že mislil, pa si vam nisem upal opomniti.«

»Samo, če boš tak, kot si sedaj, se ne boš mogel, ker ti žene nihče ne bo hotel dati. Zdor, prosim te, obljubi mi, da ne greš več, saj veš kam, obljubi mi, naredi mi to veselje na stara leta, saj prej tako nisem imela nič veselja.«

V Izidorju se je vnel boj. Res bi bilo lepo, ko bi bil doma. On bi delal v kovačnici, mati bi pa drugo naredila, seveda dokler bi se ne oženil. Potem bi pa mati stopila v zasluženi pokoj, samo z vnuki bi se malo ukvarjala, ako bi jo ravno veselilo. Toda potem je konec njegove prostosti po planinah, v njem bi zopet zavrela nepremagljiva strast po lovu in končano bi bilo to mirno življenje. A zopet se mu je zasmilila mati, videl jo je, kako ga je ljubeznivo proseče gledala in čakala njegovega odgovora. Naj velja kar hoče, vsaj za nekaj časa se bom premagal, si je mislil.

»Mati, naj bo, samo za vedno pa ne morem obljubiti.«

»Zakaj ne? Zdor, ubogaj me in videl boš, še lahko ti bo na svetu.«

»Ne morem, zato ker vem, da ne vzdržim.«

Obmolknila sta mati in sin. V sobi je nastala popolna tema. Zdor je prižgal luč in sedel zopet za mizo.

»Zdor, daj, poboljšaj se in ostani doma, saj doma tudi ni tako dolgočasno.«

Izidor, trd kakor iz kamena, je vendar ljubil svojo mater, smilila se mu je in po kratkem molku je rekel nekoliko bolj prisiljeno:

»Dobro, ostanem doma v kovačnici, toda kako dolgo, tega ne vem.«

Mati veselja ni vedela, kaj bi naredila, saj sedaj bo vse drugače, vse lepše življenje, ko njen Zdor ne bo več postopal, ko bodo zopet odmevali udarci kladiva v kovačnici.

(Dalje.)

Za obmejne Slovence.

Za obmejne Slovence se povsod pri nas vzbuja čedalje večje in živahnije zanimanje. Razveseljivo pri tem je dejstvo, da se to zanimanje ne kaže, kakor je pri nas pogosto slaba navada, v praznem govoričenju, ampak dobiva krepkega izraza v resnem delu. Od samih praznih besed, četudi lepih in navdušenih, obmejni Slovenci ne bi prav nič imeli. Val tujstva bi jih vkljub temu prej ali slej pogoltnil. Oni potrebujejo dejanske podpore od nas in je tudi pričakujejo „Slovenska Straža“, ki se je pri nas ustanovila nalašč samo zato, da vodi delo, v korist obmejnim Slovincem, more že marsikaj lepega in dobrega pokazati. Povsod, kjer je obmejnim Slovincem treba pomoči, je „Slovenska Straža“ pripravljena pomagati. Dasi ravno razmeroma mlado društvo ki so mu nasprotniki ob rojstvu škodoželjno prorokovali zgodnji konec, se je vendar že krepko razvila. S ponosno samozavestjo zremo njene nasprotnike.

Gotovo tudi vsaka naša gospodinja želi „Slovenski Straži“ lepega procvita in njenemu delu dobrih uspehov. To je lepo, ali ni dovolj. Tudi naše gospodinjice morejo pri delu „Slovenske Straže“ dejansko sodelovati. To ni prav nič težavnega. Podpirajo namreč lahko „Slovensko Stražo“ s tem, da množe njena denarna sredstva, ki jih ona za svoje delo potrebuje. Kakor zastane ura, če ni pero navito, kakor se ustavi stroj, če ni kolesje namazano, prav tako ne more iti naprej delo društva, in seveda tudi ne „Slovenska Straža“, če ni denarnih sredstev, iz katerih bi se pokrivali neizogibni stroški. Velik del teh denarnih sredstev dobiva „Slovenska

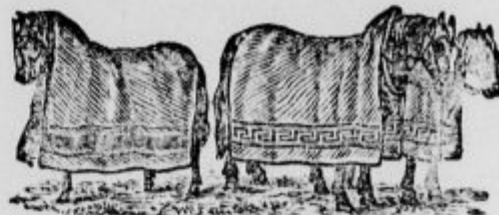
Straža“ iz dohodkov, ki ji prilhajajo od blaga, ki je na prodaj „v korist obmejnim Slovincem“. In tu je predvsem polje za delo naših gospodinj, ki jim mora biti dolžnost, da kupujejo to blago.

Odlično mesto zavzema tu Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem.

Ta kavna primes se je že zaradi svoje kakovosti našim gospodinjam splošno priljubila. Kava, kateri je prideljana ta kavna primes, ima namreč izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo, in jo zato vsak najraje pije. Tudi razvajanemu želodcu najbolj ugaja. In poleg tega je ta kavna primes pristno domače blago — edino te vrste sploh.

Ze to bi bilo dovolj vzrokov, da bi ta kavni pridatek našim gospodinjam toplo priporočali. Kakor smo že omenili, in kakor tudi njeno ime kaže, je ta kavna primes na prodaj v korist obmejnim Slovincem, in tu ne moremo drugače nego da poudarimo, da ni samo prav, ampak naravnost dolžnost vsake naše gospodinjice, da kupuje Kolinsko kavno primes v korist obmejnim Slovincem. Pridobi naj pa zanjo tudi tiste svoje znanke in prijateljice, ki je morda še ne rabijo.

Opozoriti moramo slednjič naše gospodinjice še na to, da prav strogo pazijo na napis „v korist obmejnim Slovincem“ in pa na pečat „Slovenske Straže“, ki mora na vsaki škatljici biti pritišnjen, ker le tako jih moremo zagotoviti, da so dobili domačo in izborno „Kolinsko kavno primes v korist obmejnim Slovincem!“

Združene tovarne za volaino proizvajajo letos zopet izključno po meni 4000 komadov takozvanih

vojaških kočev za konje

za ceno le K 4.40 komad in K 8.60 za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli, trajno trpe ni koci so topli kot kožuhovina, temnosivi, okoli 150.200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. Razločno pisana naročila, ki se izvršujejo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na STEINER-jevo komisijsko razpošiljalnico združenih tovarn za kočev

Dunaj II, Taborstrasse 27 G.

Ceniki na željo zastoj in franko. — Za neuplačljive se zavežemo vrniti naprej poslani denar. Mnogoštevilna priznanja in naročila so doslej od kobilarne v Radavcu, Komornu in Brody-ju župnika Kolarja Tutz-a dr. Vračuna, odvetnika v Varasau, posestnika Weidbergerja Iosva, Grünwalda, Zerkovak, Rotter Lichten, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosenauerja Zp. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerisdorf, lastnika umetnega mlina, Fohringerja in dr. 2855

Velik uspeh

ima vsako krojaško podjetje z lepo opremljeno, bogato sortirano in zelo priljubljeno ZBIRKO sukarno 346

LUŽNÝ & TRLIČA Brno

Zahtevajte takoj doposlatve zbirke zastoj in franko. — Vse potrebščine za krojače. Ostanke po izredno nizkih cenah.

364

popolne obleke

vsebujejo moji 40 metrov dolgi ostanke za 20 K. in sicer: 1 moderna obleka iz ravnine ali lista, 1 praktična obleka za hitra oprava in 1 krasna poletna obleka. Ostali ostanke se lahko porabijo za predpasnike, bluze itd.

popoln h sraje

vsebujejo moji 40 metrov dolgi ravninski ostanke tkanine lepo, dobro blago za 22 K. Ostali ostanke so pripravni za najboljše opreme

Razpošilja se po povzetju.

Prvovratna tovarniška razpošiljalnica

Josip Frankenstein, Jaromer 91, Češko.

Od ostanke se ne pošiljajo vzorci.
Od vseh drugih predmetov vzorci na željo franko
Vzorci se morajo vrniti.

Serravallo

železnato Kina-Vino

Higienična razstava na Dunaju 1906
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzročja slasti do jedi, okrepeča žilve, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

Izborni okus.

Večkrat odlikovano.

Nad 7000 zdravniških spričeval.

J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkoviče.

CLIMAX motori na petrolej

Najcenejši obrat.

Bacrich & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX/6,
Helligensbaderstr. 83/3a.

Najstarejša specialna tovarna motorje za dvotaktno motorje na surovo olje.

Tovarna štedilnikov H. Koloseus, Wels, Zg. Avstrijsko.

Po dobroti in kakovosti neprekosljiv železni, majhrani, porcelanasti štedilniki kakor tudi iz majolike za gospodinjstvo, hotele, restavracije itd. Načrti za kuhinje na paro, plinove štedilnike, irske peči za trajno kurjavo. Dobijo se v vsaki železni trgovini, kjer se, se pošiljajo naravnost.

Zahtevajte Izvirne Koloseus - štedilnike in zvrnite slabše izdelke. 3973

Ceniki zastoj.

Najboljša češka tvrdka.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivga, dobrega skubljenega 2 K; boljšega 2 K 40; prima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega puha 5 K 10; 1 kg izredno finega, snežno-belega, skubljenega 6 K 40, 8 K; 1 kg puha 6 K, 7 K; belega puha 10 K; najfinjši prani puh 12 K. — Pri 5 kg se pošlje franko.

Dovršene napolnjene postelje

iz zelo gostega rdečena, modrega, belega ali rumenega nanking-blaga, 1 pernica 180 cm dolga, 120 cm široka z 2 blazinama, vsaka 80 cm dolga, 60 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim, puhastim posteljinim perjem 16 K; s puhom 2 K; s puhom 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50, 4 K; pernice 20 cm dolge, 14 cm široke, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spodnja pernice 90 cm dolge, 70 cm široke, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spodnja pernice iz močnega, pasastega gradla, 180 cm dolge, 116 cm široke, 12 K 80, 14 K 80. Pošilja proti povzetju od K 12 višje franko. Zmena dovoljena, za nepovoljno denar nazaj.

Cenik zastoj in franko. 2410

S. BENISCH, v Dešenici štev. 71, Češko.

Ajdove luske

fino mlete, namesto ajdovih plev. Cena 6 Kron za 100 kg z vrečami vred. Priporoča **Franc Kalan**, mlinar, Škofja Loka.

Proda se 250 metrskih stolov 419

dobrega sena

Poizve se pri hranilnici v Višnji gorl.

Adolf Hauptmann-a nasled.

A. ZANKL SINOVI

tovrnica barv, lakov in firnežev

priporoča: 214

oljnate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež kranjski, laki, mavec (Gyps) olje za pode in stroje, karbolinje, čopiči itd.

Naslov zadostuje: **A. Zankl sinovi, Ljubljana.**

Cenik zastoj.

Sachsen-Altenburg

Technikum Altenburg

Oddelek za inženjerje, tehniške delovodje. Gradnja strojev, avtomobilov, elektrotehnika s laboratorijem.

Program prost.

Grand Prix svetovna ra. stava Paris 1900.

Kwizdov Korneuburški prašek za govedo

dietetično sredstvo za konje, rožafu živino in ovce.

Cena: 1 škatlica K 1.40, 1/2 škatlica " — .70.

Nad 50 let v rabi skoraj v vseh hlevih pri pomanjkanju žretja, slabe prebave, za zboljšanje in pomnoženje mleka pri kravah.

Kwizdov Korneuburški prašek za govedo pristan samo vraven stoječo varstveno znamko, dobi se v vsah lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga: Franc Jan Kwizda c. in kr. avstr.-ogr., kralj. rum. in kralj. bulgarski dvorni založnik, okrožni lekarnar, KORNEUBURG pri Dunaju. 1903

V Ameriko in Kanado

vožnja s **Cunard Line**

3598/12

Bližnji odhod iz domače luke

Reke: Franconia 14./2. Ultonia 21./2. Laconia 2. 3. 1912.

Iz Liverpoola: Lusitania (najhitrejši največji in najlepši parnik sveta), 17./2., 9./3., 30./3., 27./4., 18./5. 1912, Mauretania 20./1 2./3., 23./3. 13./4. 11./5. 1912.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlasek**, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 220.— za odraslo osebo všteti davek in K 120.— za otroka pod deset let všteti davek.

158

Motorji. Motorji na surovo olje in z močnim pritiskom od 16 do 20 HP. Obratni stroški 1—1 1/2 vinarja na uro za konjsko silo.

Ležeči ali stoječi motorji na: bencin, petrolin ali bencol: od 1—50 HP, kakor tudi lokomobili od 2—20 HP. Obratni stroški 5—6 vinarjev na uro za konjsko silo.

L. WARCHALOWSKI

Dunaj, III., Pauusgasse 3. — Budapešta, VI., Váci-körut 57.

Ugodni plačilni pogoji. — Ceniki in obiski odjemalcev zastoj.

Ceno Posteljno Perje

1 kg sivga skubljenega K 7.—, boljšega K 2.40, pol belega prima K 2.90 belega K 4.—, finega mehkega puha K 0, prvovrstnega K 7.—, 8.— in 9.—. Sivga puha K 6.—, 7.—, belega finega K 10.—, prsnega puha K 12.— od pet kg naprej franko.

Dovršene napolnjene postelje

iz gostega, trpežnega, rdečega modrega ali belega inel (nanking) blaga, 1 pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 vzglavnica, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, zadostno napolnjena z novim sivim, puhastim in trpežnim posteljinim perjem K 18.—, s pol puhom K 20.—, s puh perjem K 24.— Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 16.—. Posamezne vzglavnice K 3.—, 3.50, 4.—. Pernice 200 krat 140 cm velike K 13.—, 15.—, 18.—, 20.—. Vzglavnice 90x70 cm velike K 4.50, 5.—, 5.50. Spod. pernice iz najbolj gradla za postelje 180x116 cm velike K 13.— in 15.—, razpošilja proti povzetju ali naprej vplačilu.

Maks Berger Dešenica št. 412 a Češki les.

Nitak riziko, ker se zamenjava dovoli ali denar vrne. Bogati ilustr. ceniki vsega posteljnega blaga zastoj. 2117

2522

ALFA

brzoparilniki za krmo so **najboljši!**

Nov izboljšan sestav!

Močna izpeljava popolnoma iz kovanega železa in železne pločevine.

Svari se pred cenejšimi in slabšimi ponaredbami iz litega železa!

Zahtevajte cenike! Dopoljuje se slovensko!

Delniška družba Alfa Separator Dunaj XII./3.

Daje po**4³/₄ %**

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje **po 4³/₄ %** brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Daje tudi svojim članom **predujme** na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadoščnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r.,
zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r.,
predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r.,
podpredsednik.

Svoji k svojim!

Za naše odres!

Diletantje pozor!

Veliko zalogo **lasulj** lastnega izdelka iz pristinih las od K 5 — višje, za posojilo po K — 70 višje; raznih lopotil, mastikov, krep, brade in drugih potrebščin za **predstave**; nadalje **kite za dame** iz pravih (domačih) las od K 5 — višje, kakor sploh vse izdelke iz las izgotavlja v najkrajšem času ter se priporoča

JOSIP HOLY, brivec in diplom. lasuljar
v Brežicah ob Savi

odlikovan z zlato svetinjo na Dunaju in v Pragi.

Cene zmerne!

Postrežba solidna in točna!

Enega ali dva vajenca in enega pomočnika

za mesarsko obrt sprejme takoj Jan. Košenina, mesar, Kolodvorska ulica.

Ivan Seunig, Ljubljana, Stari trg 7

priporoča svojo največjo zalogo 313

usnja in čevljarških potrebščin.

Domač gorski tkalec sem,

in pošiljam razno blago

40 do 50 metrov za ceno K 18 do 22

po povzetju, zajamčeno pralnih barv, brez hib

KANAFASA	TKAN. BARHENTA
PLATNA	OKSFORDA
KRISETA	BRISAČ
PELENA	FLANELE

za krila **CEFIRA** za bluže

1 tucat težkih, čisto volnenih brisač, 110 cm dolg, 60 cm šir. K 7 —, sedaj K 6-50.

Vse ze o močno izdelano, zelo lepo, trpežno, polje

Fr. Maršik, domači **Čes. Čerma** priNachodu Češko. 119**Naboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!**Lenarni promet do 31. decembra 1910
čez 87 milijonov kron.

Lastna glavnica K 608.996-84

Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

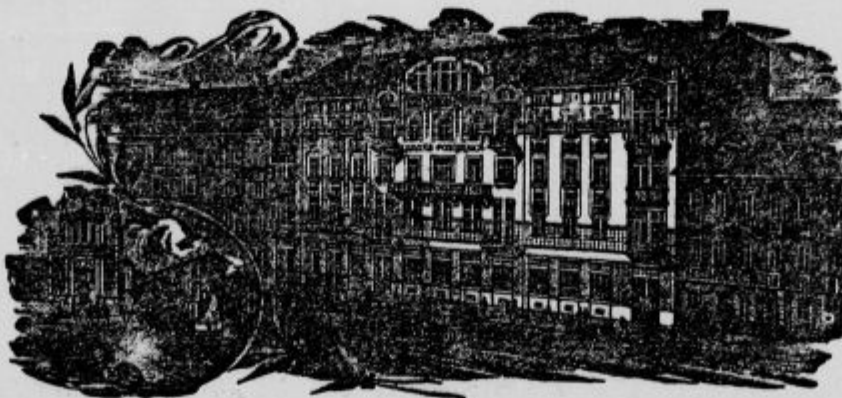
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta st. 6, pritrilčje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvljo

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 kron čistih 4-50 kron na leto.**

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih zadrugnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. **Josp Šiška**, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: **Anton Belec**, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. **Anton Kobi**, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. **Karol Kauschegg**, veleposestnik v Ljubljani. **Matijs Kolar**, stolni dekan v Ljubljani. **Ivan Kregar**, podpredsednik, trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blagajnik Ljudske posojilnice. **Ivan Pollak ml.**, tovarnar. **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani. **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.